

Слабкий Геннадій Олексійович,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри громадського здоров'я,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID ID: 0000-0003-2308-7869
м. Ужгород, Україна

Білак-Лук'янчук Вікторія Йосипівна,
кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри наук про здоров'я,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID ID: 0000-0003-3020-316X
м. Ужгород, Україна

Вплив війни проти російської військової агресії на захворюваність населення України на туберкульоз

Вступ. Мета дослідження: дослідити та проаналізувати вплив війни проти російської військової агресії на захворюваність населення України на туберкульоз.

Матеріали та методи. *Матеріали:* дані галузевої статистичної звітності за 2020-2021 рр (передвоєнний період) та 2022-2023 рр (період війни проти російської військової агресії). Статистичні дані наведені із територій, які підконтрольні Україні. Показники розраховані на 100 тис відповідного населення. *Методи:* бібліосемантичний, епідеміологічний, медико-статистичний, структурно-логічного аналізу.

Результати досліджень та їх обговорення. За період війни в Україні зареєстровано підвищено показників захворюваності: дорослого населення на всі форми активного туберкульозу в 1,13 разу та в 1,07 разу на активний туберкульоз органів дихання і склали відповідно 45,3 та 41,0 в розрахунку на 100 тисяч дорослого населення; дитячого населення на всі форми активного туберкульозу в 1,59 разу та в 1,56 разу на активний туберкульоз органів дихання і склали відповідно 11,1 та 9,8 в розрахунку на 100 тисяч дитячого населення. На територіях, які відносяться до зони активних бойових дій, відмічається достовірне зниження реєстрації вказаних показників. Так, в Донецькій області вказані показники зменшилися до 3,49 разів, а в Херсонській – до 38,0 разів. Дане опосередковано вказує на зниження доступності медичної допомоги. У віддалених від зони активних бойових дій територіях з великою кількістю вимушених переселенців відмічається достовірне зростання реєстрації вказаних показників. Так, в Кіровоградській області вказані показники підвищилися до 8,90 разів, а в Волинській – до 4,73 разів.

Висновки. Війна проти російської військової агресії негативно вплинула на стан захворюваності населення України на туберкульоз.

Ключові слова: Україна, російська військова агресія, війна, туберкульоз, захворюваність, показники, вплив.

Slabkiy Gennadiy Oleksiyovych, Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Public Health, Uzhhorod National University, ORCID ID: 0000-0003-2308-7869, Uzhhorod, Ukraine

Bilak-Lukianchuk Viktoriia Yosypivna, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Health Sciences, Uzhhorod National University, ORCID ID: 0000-0003-3020-316X, Uzhhorod, Ukraine

The impact of the war against Russian military aggression on the incidence of tuberculosis in Ukraine

Introduction. Objective: to study and analyze the impact of the war against Russian military aggression on the incidence of tuberculosis in the population of Ukraine.

Materials and methods. *Materials:* sectoral statistical reporting data for 2020-2021 (pre-war period) and 2022-2023 (period of war against Russian military aggression). Statistical data are obtained from the territories controlled by Ukraine. The indicators are calculated per 100 thousand of the relevant population. *Methods:* bibliosemantic, epidemiological, medico-statistical, of structural-and-logical analysis.

Results and their discussion. During the war in Ukraine, the increase of the incidence indicators was registered: in the adult population for all forms of active tuberculosis by 1.13 times and by 1.07 times for active tuberculosis of the respiratory organs and amounted to 45.3 and 41.0 respectively per 100 thousand of adult population; in the infant population for all forms of active tuberculosis by 1.59 times and 1.56 times for active tuberculosis of the respiratory organs and amounted to 11.1 and 9.8 respectively per 100 thousand of children. In the territories that belong to the zone of active hostilities a significant decrease in the registration of these indicators is found. So, in the Donetsk region, these indicators decreased to 3.49 times, and in the Kherson region – to 38.0 times. This indirectly indicates a decrease in the availability of medical care. In areas remote from the zone of active hostilities with a large number of internally displaced persons, a significant increase in the registration of these indicators is detected. So, in the Kirovohrad region, these indicators increased to 8.90 times, and in the Volyn region – to 4.73 times.

Conclusions. The war against Russian military aggression has had a negative impact on the incidence of tuberculosis in Ukraine.

Key words: Ukraine, Russian military aggression, war, tuberculosis, incidence, indicators, impact.

Вступ. Туберкульоз відноситься до соціально-небезпечних хвороб і є актуальною медичною, соціальною та економічною проблемою сучасності [1,2]. За даними експертів війна між Україною та росією може стати однією з найбільш кровопролитних у сучасній історії – масштаби втрат з обох боків вже значно вищі, ніж у типовій війні сучасної доби [3]. Експерти вказують на те, що зростає загроза поширення інфекційних захворювань і в першу чергу таких як холера, COVID-19, кір, поліомієліт, дифтерія та гепатит А [4]. В науковій літературі найбільше наводяться дані про негативний вплив війни на стан психічного здоров'я населення та стан громадського здоров'я [5-7]. В доступних інформаційних джерелах публікації щодо впливу війни на захворюваність населення на активний туберкульоз відсутній, що і визначило актуальність даного дослідження.

Мета: дослідити та проаналізувати вплив війни проти російської військової агресії на захворюваність населення України на туберкульоз.

Матеріали і методи. *Матеріали:* дані галузевої статистичної звітності за 2020-2021 рр. (передвоєнний період) 2022-2023 рр. (період війни проти російської військової агресії). Статистичні дані наведені із терито-

рій, які підконтрольні Україні. Показники розраховані на 100 тис відповідного населення. Під час війни даний показник за регіонами є недостатньо об'єктивним, що викликано значною вимушеною міграцією населення. Крім значної вимушеної міграції населення на стан статистичного обліку показників захворюваності населення на туберкульоз впливає рівень доступності медичної допомоги, що викликано руйнуванням інфраструктури системи охорони здоров'я та зниженням звертальності населення за медичною допомогою. *Методи:* бібліосемантичний, епідеміологічний, медико-статистичний, структурно-логічного аналізу. Регіони України розділені на наступні групи: частково тимчасово окуповані, активних бойових дій, наближених до зони активних бойових дій, віддалених від зони активних бойових дій. Особливими територіями для проведення аналізу є Донецька і Луганська області, які з 2014 року є частково тимчасово окупованими, а з 2022 року відносяться і до зони активних бойових дій.

Результати. На початку дослідження було вивчено статистичні дані про показники захворюваності всього населення України на всі форми активного туберкульозу в розрізі регіонів України в динаміці 2020-2023 років. Отримані результати наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Захворюваність населення України на активний туберкульоз, всі форми, 2020-2023 рр.

Регіон	2020		2021		2022		2023	
	абс	показник	абс	показник	абс	показник	абс	показник
Україна	14 298	34,3	14 688	35,5	15 052	36,7	19 851	48,4
АР Крим	Інформація відсутня							
<i>Області</i>								
Вінницька	424	27,6	321	21,1	557	37,1	797	53,0
Волинська	390	37,9	492	48,0	496	48,7	745	73,1
Дніпропетровська	1 603	50,5	1 774	56,5	2 865	92,6	2 663	86,1
Донецька	880	46,7	771	40,9	224	11,9	304	16,1
Житомирська	435	36,0	479	40,0	544	46,1	719	60,9
Закарпатська	550	44,0	614	49,2	743	59,8	920	74,1
Запорізька	692	41,0	649	39,0	414	25,3	581	35,5
Івано-Франківська	334	24,5	340	25,0	409	30,3	585	43,4
Київська	733	41,3	724	40,6	675	37,7	883	49,3
Кіровоградська	424	45,8	376	41,2	594	66,2	826	92,1
Луганська	255	37,7	265	39,7	36	5,4	-	-
Львівська	878	35,2	958	38,6	1 062	43,2	1 398	56,8
Миколаївська	454	40,6	462	41,7	403	36,9	710	65,1
Одеська	1 742	73,6	2 000	84,9	1 724	73,7	2 330	99,6
Полтавська	416	30,2	366	26,8	575	42,8	795	59,1
Рівненська	352	30,6	364	31,7	428	37,5	585	51,3
Сумська	351	32,9	351	33,4	357	34,5	594	57,5
Тернопільська	190	18,3	193	18,8	279	27,4	281	27,6
Харківська	743	28,1	758	29,0	465	18,0	989	38,3
Херсонська	456	44,4	399	39,3	219	21,9	152	15,2
Хмельницька	376	30,0	326	26,3	350	28,6	585	47,7
Черкаська	384	32,3	394	33,5	469	40,5	676	58,4
Чернівецька	165	18,4	185	20,7	222	25,0	332	37,4
Чернігівська	355	36,1	411	42,5	338	35,6	432	45,4
<i>Міста</i>								
м. Київ	716	24,5	716	24,5	604	20,7	969	33,3
м. Севастополь	Інформація відсутня							

Аналіз наведених в табл. 1 даних дозволяє зробити наступні висновки щодо впливу війни проти російської військової агресії на захворюваність населення України на всі форми активного туберкульозу:

- в цілому по Україні: показник захворюваності населення держави на всі активні форми туберкульозу зріс в 1,40 разу і склав 48,4 в розрахунку на 100 тис населення держави;

- зниження показника захворюваності зареєстровано на території 3 (12,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Донецької та Херсонської областей: в 2,9 разу;

- підвищення показника захворюваності зареєстровано на території 21 (84,0%) регіонів з найбільшим рівнем зростання на території Чернівецької (2,03 разу), Кіровоградської (2,01 разу), Волинської (1,93 разу).

- в м. Києві: показник захворюваності населення столиці держави на активні форми туберкульозу зріс в 1,34 рази в склав 33,3 в розрахунку на 100 тис населення столиці держави.

В 2023 році гранична різниця показника в розрізі регіонів склала 6,06 разів: від 15,2 в Херсонській до 92,1 в Кіровоградській області.

Наступним кроком дослідження було вивчення статистичних даних щодо захворюваності населення України на активний туберкульоз органів дихання. Отримані результати наведено в табл. 2.

Аналіз наведених в табл. 2 даних дозволяє зробити наступні висновки щодо впливу війни проти російської військової агресії на захворюваність населення України на активний туберкульоз органів дихання:

- в цілому по Україні: показник захворюваності населення на активний туберкульоз органів дихання підвищився в 1,35 разу в склав 43,8 в розрахунку на 100 населення;

- зниження показника захворюваності зареєстровано на території 3 (12,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Донецької (3,07 разу) та Херсонської (2,89 разу) областей;

- підвищення показника захворюваності зареєстровано на території 21 (84,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Кіровоградської (2,04 разу), Чернівецької (2,01 разу) та Полтавської (1,97 разу) областей;

- в м. Києві: показник захворюваності населення столиці держави на активний туберкульоз органів дихання підвищився в 1,34 рази в склав 30,2 в розрахунку на 100 тис населення столиці держави.

Таблиця 2

Захворюваність населення України на активний туберкульоз органів дихання, 2020-2023 рр.

Регіон	2020		2021		2022		2023	
	абс	показник	абс	показник	абс	показник	абс	показник
Україна	13 559	32,5	13 865	33,5	14 280	34,8	17 960	43,8
АР Крим	Інформація відсутня							
<i>Області</i>								
Вінницька	397	25,8	293	19,3	493	32,8	675	44,9
Волинська	358	34,8	451	44,0	465	45,6	635	62,3
Дніпропетровська	1 519	47,9	1 698	54,1	2 785	90,0	2 512	81,2
Донецька	838	44,5	729	38,7	211	11,2	273	14,5
Житомирська	420	34,7	463	38,7	509	43,1	620	52,6
Закарпатська	539	43,1	602	48,3	721	58,1	879	70,8
Запорізька	673	39,9	626	37,6	406	24,8	524	32,0
Івано-Франківська	321	23,5	324	23,9	386	28,6	537	39,8
Київська	689	38,8	682	38,3	635	35,5	808	45,2
Кіровоградська	389	42,0	331	36,2	558	62,2	768	85,6
Луганська	250	37,0	259	38,8	36	5,4	-	-
Львівська	822	33,0	878	35,4	966	39,3	1 220	49,6
Миколаївська	437	39,0	449	40,5	391	35,8	666	61,0
Одеська	1 687	71,3	1 917	81,3	1 646	70,3	2 001	85,5
Полтавська	400	29,0	355	26,0	567	42,2	767	57,0
Рівненська	337	29,3	346	30,2	414	36,3	551	48,3
Сумська	325	30,5	315	30,0	325	31,4	546	52,8
Тернопільська	167	16,1	167	16,3	257	25,2	245	24,1
Харківська	699	26,4	708	27,0	442	17,1	899	34,8
Херсонська	439	42,8	382	37,6	208	20,8	148	14,8
Хмельницька	348	27,8	296	23,9	323	26,4	517	42,2
Черкаська	349	29,4	367	31,2	435	37,6	591	51,1
Чернівецька	157	17,5	172	19,3	210	23,7	312	35,2
Чернігівська	341	34,7	398	41,1	323	34,0	386	40,6
<i>Міста</i>								
м. Київ	658	22,5	657	22,5	568	19,5	880	30,2
м. Севастополь	Інформація відсутня							

В 2023 році гранична різниця показника в розрізі регіонів склала 5,9 разів: від 14,5 в Донецькій до 85,5 в Одеській та 85,6 в Кіровоградській області.

Далі вивчалися статистичні дані щодо захворюваності дорослого населення України на всі форми активно туберкульозу. Отримані результати наведено в табл. 3.

Аналіз наведених в табл. 3 даних дозволяє зробити наступні висновки щодо впливу війни проти російської військової агресії на захворюваність дорослого населення України на всі форми активного туберкульозу:

- в цілому по Україні показник захворюваності дорослого населення України на всі форми активного туберкульозу підвищився в 1,13 разу і склав 45,3 в розрахунку на 100 населення;

- зниження показника захворюваності зареєстровано на території 3 (12,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Херсонської (4,30 разу) та Донецької (3,49 разу) областей;

- підвищення показника захворюваності зареєстровано на території 20 (80,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Вінницької (1,62 разу), Івано-Франківської (1,49 разу) та Чернівецької (1,43 разу) областей;

- в Чернігівській області показник залишився без змін (42,3);

- в м. Києві показник захворюваності дорослого населення столиці держави на всі форми активного туберкульозу підвищився в 1,15 разу в склав 33,9 в розрахунку на 100 тис дорослого населення столиці держави.

В 2023 році гранична різниця показника в розрізі регіонів склала 7,6 разу: від 12,2 в Херсонській до 92,8 в Одеській області.

Відповідно до програми дослідження далі вивчалися статистичні дані щодо захворюваності дорослого населення України на активний туберкульоз органів дихання. Отримані результати наведено в табл. 4.

Аналіз наведених в табл. 4 даних вказує на наступне:

- в цілому по Україні показник захворюваності дорослого населення України на активний туберкульоз органів дихання підвищився в 1,07 разу і склав 41,0 в розрахунку на 100 населення;

- зниження показника захворюваності зареєстровано на території 5 (20,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Херсонської (4,28 разів) та Донецької (3,73 разі в) областей;

Таблиця 3

Захворюваність дорослого населення на активний туберкульоз, всі форми, 2020-2023 рр.

Регіони	2020		2021		2022		2023	
	абс	показник	абс	показник	абс	показник	абс	показник
Україна	13 769	40,3	14 238	40,5	15 052	36,7	15 229	45,3
АР Крим	Інформація відсутня							
<i>Області</i>								
Вінницька	402	32,0	307	23,8	557	37,1	633	51,5
Волинська	370	46,8	469	56,9	496	48,7	528	67,3
Дніпропетровська	1 539	59,2	1 720	64,7	2 865	92,6	2 004	79,1
Донецька	864	54,4	766	46,9	224	11,9	247	15,6
Житомирська	426	43,8	473	47,3	544	46,1	584	61,4
Закарпатська	534	55,6	589	58,8	743	59,8	710	74,5
Запорізька	623	44,6	585	41,0	414	25,3	440	32,4
Івано-Франківська	326	29,9	316	28,0	409	30,3	482	44,7
Київська	707	49,7	703	47,8	675	37,7	732	51,6
Кіровоградська	405	53,1	344	44,2	594	66,2	571	77,2
Луганська	247	43,0	260	44,4	36	5,4	-	-
Львівська	861	42,8	953	45,9	1 062	43,2	1 063	53,6
Миколаївська	438	47,9	451	48,1	403	36,9	552	61,8
Одеська	1 684	88,8	1 971	100,7	1 724	73,7	1 739	92,8
Полтавська	406	35,4	360	30,8	575	42,8	641	57,3
Рівненська	341	38,9	350	38,3	428	37,5	431	49,6
Сумська	345	38,3	340	37,2	357	34,5	433	49,5
Тернопільська	186	22,1	193	22,3	279	27,4	228	27,5
Харківська	688	31,1	708	31,3	465	18,0	787	36,4
Херсонська	437	52,5	391	45,9	219	21,9	99	12,2
Хмельницька	371	36,4	320	30,6	350	28,6	445	44,6
Черкаська	361	36,4	369	36,4	469	40,5	503	51,9
Чернівецька	163	22,8	182	24,6	222	25,0	246	34,8
Чернігівська	348	42,2	404	48,2	338	35,6	338	42,3
<i>Міста</i>								
м. Київ	697	29,6	714	29,3	604	20,7	793	33,9
м. Севастополь	Інформація відсутня							

– підвищення показника захворюваності зареєстровано на території 19 (76,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Кіровоградської (1,47 разів) та Івано-Франківської (1,42 разів) областей;

– в м. Києві показник захворюваності дорослого населення столиці держави на активний туберкульоз органів дихання підвищився в 1,14 разу в склав 31,2 в розрахунку на 100 тис дорослого населення столиці держави.

В 2023 році гранична різниця показника в розрізі регіонів склала 6,3 разу: від 11,8 в Херсонській до 74,7 в Дніпропетровській області.

Наступним кроком дослідження стало вивчення та аналіз статистичних даних щодо захворюваності дитячого населення на всі форми активного туберкульозу. Отримані результати наведено в табл. 5.

Аналіз наведених в табл. 5 даних дозволяє зробити наступні висновки щодо впливу війни проти російської військової агресії на захворюваність дитячого населення України на всі форми активного туберкульозу:

– в цілому по Україні показник захворюваності дитячого населення на всі форми активного туберку-

льозу підвищився в 1,59 разу в склав 11,1 в розрахунку на 100 дитячого населення;

– зниження названого показника захворюваності зареєстровано на території 5 (20,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Херсонської (38,0 разів), Донецької (2,7 разів), Запорізької (1,66 разів) областей;

– підвищення названого показника захворюваності зареєстровано на території 19 (76,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Кіровоградської (7,31 разів), Волинської (4,73 разів), Сумської (4,53 разів), Полтавської (2,16 разів) областей;

– в м. Києві показник захворюваності дитячого населення столиці держави на всі форми активного туберкульозу підвищився в 1,48 разу в склав 4,9 в розрахунку на 100 тис дитячого населення столиці держави.

В 2023 році гранична різниця показника в розрізі регіонів склала 169,6 разів: від 0,5 в Херсонській до 84,8 в Кіровоградській області.

На кінець дослідження вивчалися та аналізувалися статистичні дані щодо захворюваності дитячого населення України на активний туберкульоз органів дихання. В динаміці років дослідження. Отримані результати наведено в табл. 6.

Таблиця 4

Захворюваність дорослого населення на активний туберкульоз органів дихання, 2020-2023 рр.

Регіони	2020		2021		2022		2023	
	абс	показник	абс	показник	абс	показник	абс	показник
Україна	13 085	38,3	12 900	36,7	13 769	40,9	13 785,0	41,0
АР Крим	Інформація відсутня							
<i>Області</i>								
Вінницька	380	30,3	272	21,1	481	39,2	526	42,8
Волинська	341	43,1	383	46,5	451	57,5	467	59,5
Дніпропетровська	1 450	56,1	1 615	60,8	2 715	107,2	1 893	74,7
Донецька	824	51,9	710	43,4	207	13,0	221	13,9
Житомирська	414	42,5	441	44,1	494	51,9	501	52,7
Закарпатська	524	54,6	561	56,0	696	73,0	682	71,6
Запорізька	605	43,3	539	37,8	376	27,7	401	29,5
Івано-Франківська	313	28,7	291	25,8	373	34,6	442	40,9
Київська	665	46,8	639	43,4	612	43,1	669	47,1
Кіровоградська	374	49,1	294	37,8	463	62,6	534	72,2
Луганська	242	42,1	253	43,3	35	6,2	-	-
Львівська	807	40,1	824	39,7	957	48,2	925	46,6
Миколаївська	424	46,3	426	45,4	384	43,0	520	58,2
Одеська	1 633	86,1	1 743	89,0	1 586	84,6	1 475	78,7
Полтавська	391	34,1	341	29,1	549	49,1	618	55,2
Рівненська	328	37,4	328	35,9	399	46,0	406	46,8
Сумська	320	35,6	297	32,5	320	36,6	392	44,9
Тернопільська	165	19,6	163	18,8	255	30,8	196	23,6
Харківська	650	29,4	646	28,6	431	19,9	724	33,5
Херсонська	420	50,5	363	42,6	200	24,7	96	11,8
Хмельницька	344	33,8	272	26,0	314	31,5	390	39,1
Черкаська	330	33,2	318	31,4	419	43,3	444	45,8
Чернівецька	155	21,7	168	22,7	202	28,6	229	32,4
Чернігівська	336	40,7	375	44,7	298	37,3	303	37,9
<i>Міста</i>								
м. Київ	644	27,3	714	29,3	552	23,6	731	31,2
м. Севастополь	Інформація відсутня							

Аналіз наведених в табл. 6 даних дозволяє зробити наступні висновки щодо впливу війни проти російської військової агресії на захворюваність дитячого населення України на активний туберкульоз органів дихання:

– в цілому по Україні показник захворюваності дитячого населення на активний туберкульоз органів дихання підвищився в 1,56 разу в склав 9,8 в розрахунку на 100 дитячого населення;

– зниження названого показника захворюваності зареєстровано на території 6 (24,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Херсонської (19,6 разів), Донецької (2,35 разу), Харківської (1,78 разу);

– підвищення названого показника захворюваності зареєстровано на території 18 (72,0%) регіонів з найбільшим рівнем на території Кіровоградської (8,90 разу), Сумської (5,23 разу), Волинської (4,44 разу), Чернігівської (3,09 разу) областей;

– в м. Києві показник захворюваності дитячого населення столиці держави активний туберкульоз органів дихання підвищився в 1,2 разу в склав 3,0 в розрахунку на 100 тис дитячого населення столиці держави.

В 2023 році гранична різниця показника в розрізі регіонів склала 162 рази: від 0,5 в Херсонській до 81,0 в Кіровоградській області.

Висновки. За період війни в Україні зареєстровано підвищено показників захворюваності: дорослого населення на всі форми активного туберкульозу в 1,13 разу та в 1,07 разу на активний туберкульоз органів дихання в склади відповідно 45,3 та 41,0 в розрахунку на 100 тисяч дорослого населення; дитячого населення на всі форми активного туберкульозу в 1,59 разу та в 1,56 разу на активний туберкульоз органів дихання в склади відповідно 11,1 та 9,8 в розрахунку на 100 тисяч дитячого населення. На територіях, які відносяться до зони активних бойових дій, відмічається достовірне зниження реєстрації вказаних показників. Так, в Донецькій області вказані показники зменшилися до 3,49 разів, а в Херсонській – до 38,0 разів. Дане опосередковано вказує на зниження доступності медичної допомоги. У віддалених від зони активних бойових дій територіях з великою кількістю вимушених переселенців відмічається достовірне зростання реєстрації вказаних показників. Так, в Кіровоградській області вказані показники підвищилися до 8,90 разів, а в Волинській – до 4,73 разів. Таким чином війна проти російської військової агресії негативно вплинула на стан захворюваність населення України на туберкульоз.

Таблиця 5

Захворюваність дитячого населення на активний туберкульоз, всі форми, 2020-2023 рр.

Регіони	2020		2021		2022		2023	
	абс	показник	абс	показник	абс	показник	абс	показник
Україна	529	7,0	450,0	7,2	566	7,7	818,0	11,1
АР Крим	Інформація відсутня							
<i>Області</i>								
Вінницька	22	7,8	14	6,0	18	6,6	16	5,8
Волинська	20	8,4	23	11,5	19	8,1	93	39,7
Дніпропетровська	64	11,1	54	11,2	73	13,0	117	20,9
Донецька	16	5,4	5	2,0	6	2,0	6	2,0
Житомирська	9	3,8	6	3,1	17	7,4	23	10,1
Закарпатська	16	5,5	25	10,2	27	9,4	34	11,8
Запорізька	69	23,8	64	26,6	30	10,7	40	14,3
Івано-Франківська	8	2,9	24	10,5	13	4,8	11	4,1
Київська	26	7,4	21	6,7	27	7,3	21	5,7
Кіровоградська	19	11,6	32	23,5	99	62,7	134	84,8
Луганська	8	7,9	5	6,1	1	1,0	-	-
Львівська	17	3,5	5	1,2	14	2,9	29	6,1
Миколаївська	16	7,8	11	6,5	7	3,5	23	11,7
Одеська	58	12,4	29	7,3	65	13,9	70	15,0
Полтавська	10	4,3	6	3,1	19	8,4	21	9,3
Рівненська	11	4,0	14	6,0	15	5,5	19	7,0
Сумська	6	3,6	11	8,0	5	3,1	26	16,3
Тернопільська	4	2,1	-	-	4	2,1	7	3,7
Харківська	55	12,8	50	14,0	14	3,3	31	7,4
Херсонська	19	9,8	8	4,9	8	4,2	1	0,5
Хмельницька	5	2,1	6	3,1	12	5,3	17	7,5
Черкаська	23	11,8	25	15,4	17	9,0	30	15,9
Чернівецька	2	1,1	3	2,0	10	5,5	6	3,3
Чернігівська	7	4,4	7	5,4	25	16,5	15	9,9
<i>Міста</i>								
м. Київ	19	3,3	2	0,4	21	3,7	28	4,9
м. Севастополь	Інформація відсутня							

Захворюваність дитячого населення на активний туберкульоз органів дихання, 2020-2023 рр.

Регіони	2020		2021		2022		2023	
	абс	показник	абс	показник	абс	показник	абс	показник
Україна	474	6,3	398,0	6,3	511	7,0	723	9,8
АР Крим	Інформація відсутня							
<i>Області</i>								
Вінницька	17	6,0	9	3,8	12	4,4	13	4,7
Волинська	17	7,2	21	10,5	14	6,0	75	32,0
Дніпропетровська	63	10,9	53	11,0	70	12,5	116	20,7
Донецька	14	4,7	4	1,6	4	1,4	6	2,0
Житомирська	6	2,5	5	2,6	15	6,6	18	7,9
Закарпатська	15	5,2	25	10,2	25	8,7	32	11,1
Запорізька	68	23,4	62	25,8	30	10,7	39	13,9
Івано-Франківська	8	2,9	21	9,2	13	4,8	11	4,1
Київська	24	6,8	16	5,1	23	6,2	18	4,9
Кіровоградська	15	9,1	28	20,5	95	60,2	128	81,0
Луганська	8	7,9	4	4,9	1	1,0	-	-
Львівська	15	3,1	4	1,0	9	1,9	20	4,2
Миколаївська	13	6,4	9	5,3	7	3,5	20	10,1
Одеська	54	11,5	22	5,5	60	12,9	57	12,2
Полтавська	9	3,9	4	2,1	18	8,0	20	8,9
Рівненська	9	3,3	10	4,3	15	5,5	17	6,2
Сумська	5	3,0	8	5,8	5	3,1	25	15,7
Тернопільська	2	1,0	-	-	2	1,1	5	2,6
Харківська	49	11,4	47	13,1	11	2,6	27	6,4
Херсонська	19	9,8	8	4,9	8	4,2	1	0,5
Хмельницька	4	1,7	5	2,6	9	4,0	12	5,3
Черкаська	19	9,7	22	13,6	16	8,5	26	13,8
Чернівецька	2	1,1	3	2,0	8	4,4	5	2,8
Чернігівська	5	3,2	7	5,4	25	16,5	15	9,9
<i>Міста</i>								
м. Київ	14	2,5	1	0,2	16	2,8	17	3,0
м. Севастополь	Інформація відсутня							

REFERENCES

1. World Health Organization. Global Tuberculosis Report 2021. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240037021>.
2. World Health Organization. Global tuberculosis report 2020. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240013131>.
3. Skilky viiskovykh ta tsyvilnykh zahynuly v khodi konfliktiv pislia Druhoi svitovoi viiny. Available from: https://www.slovoidilo.ua/2022/10/31/infografika/suspilstvo/skilky-vijskovyx-ta-cyvilnyx-zahynuly-xodi-konfliktiv-pislya-druhoyi-svitovoyi-vijny?utm_source=gravitec&utm_medium=push&utm_campaign=
4. Myroniuk IS, Slabkyi HO, Lopit VV. Vplyv viiny proty rosiiskoi ahresii na stan hromadskoho zdorovia naseleння rehonu viddalenoho vid zony aktyvnykh boiovykh dii [The impact of the war against Russian aggression on the public health of the population of a region remote from the zone of active hostilities]. *Hromadske zdorovia v Ukraini: zdobutky ta vyklyky sohodennia – Public health in Ukraine: achievements and challenges today*. VM. Zhdan, IA. Holovanova (Eds.). Poltava. 2022:44-51. [in Ukrainian].
5. PTSR ta zahostrennia khronichnykh khvorob: yak viina vplyne na zdorovia ukraintsiv. Available from: https://www.slovoidilo.ua/2022/11/01/infografika/suspilstvo/ptsr-ta-zahostrennia-xronichnyx-xvorob-yak-vijna-vplyne-zdorovya-ukrayincziv?utm_source=gravitec&utm_medium=push&utm_campaign=
6. Myroniuk IS, Slabkyi HO, Shcherbinska OS, Bilak-Lukianchuk VI. Naslidky viiny z rosiiskoiu federatsiieiu dlia hromadskoho zdorovia Ukrainy [Consequences of the war with the Russian Federation for the public health of Ukraine]. *Ukraina. Zdorovia natsii – Ukraine. Nation's Health*. 2023;2:100-105 [in Ukrainian]
7. Slabkyi HO, Rohach IM, Kachala LO, Kachala TV. (2023). Vplyv viiny z rf na chynnyky povedinkovobiologichnoho kharakteru formuvannya hromadskoho zdorovia naseleння Ukrainy [The impact of the war with the Russian Federation on the factors of behavioral-and-biological nature of the formation of public health of the population of Ukraine]. *Materialy 77-yi pidsumkovoї naukovoї konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu «UzhNU». Fakultet pisliadyplomnoi osvity ta douniversytetskoї pidhotovky*. Uzhhorod. 2023:57-58. [in Ukrainian]